

bruarii, usque in decimum annum regis Guntamundi, in diem iv idus Augusti. In quo completi sunt supradicti ^a anni x, menses vi, dies v. Qui memoratus Guntamundus rex postmodum vixit annos ii, menses i.

Post quem regnavit Trasamundus Gentunis filius annos xxvi, menses viii, dies iv.

Ab exordio ergo imperii Aviti, usque ad annum xxvii Trasamundi ^b xviii. A xiv anno autem imperii et morte Valentis, usque in annum ^c xv Trasamundi, anni sunt cxviii.

Post quem regnavit Ilildrix, filius Hunerici, annos viii, dies viii. Qui in exordio regni sui Bonifacium B

^a Forte anni 11.

^b Hæc lacuna non suppletur ex ms. Colb., qui paulo antea habet annum 26 pro 27.

A episcopum apud Carthaginem in ecclesia Sancti Agilei ordinari præcepit, et omnibus catholicis libertatem restituit.

Quo regnante, assumpta tyrannide Geilamer regnum ejus invadit, in quo ^d sedit annos iii, menses iii. Qui tanta homicidia scelestus commisit, ut nec suis parentibus parceret.

Fiunt ergo ab exordio ^e regis Geiserici, usque ad exitum Vandalorum, anni xciii, menses x, dies xi. Ab interitu vero Valentis in xiv anno regni ejus, usque ad supra dictum tempus, anni cliv. Collecta ergo omnium summa annorum ab Adam usque ad Vandalorum perditionem fiunt anni v̄m̄ccc̄xxxiii.

^e Iterum numerus 26 pro 27 in ms. Colb.

^d Ms. Colb., *fecit*.

^e Ms. Colb., *regis*.

SANCTI PROSPERI AQUITANI OPERUM OMNIUM PARS SECUNDA,

CONTINENS

S. PATRIS OPERA INCERTÆ AUCTORITATIS.

ADMONITIO DE OPUSCULO SEQUENTI.

De hoc opusculo, quod primo editum est a Sirmondo sub nomine Confessionis Prosperi Aquitani, quod habetur etiam in ms. Joliensi inter cætera S. Prosperi opera, hoc censet sæpe laudatus a nobis Josephus Antelmus presbyter et canonicus Forojuliensis, in eo libro cui titulum fecit: De veris operibus SS. PP. Leonis Magni et Prosperi Aquitani Dissertationes criticæ, Dissertatione septima, quæ est, De suppositis S. Prospero scriptis et tractatibus, pag. 370. « Quod superest, præter ista Opera Prospero supposita, alia non animadverti alicujus nominis ac celebritatis, quæ sub ejus nomine circumferantur. Exstat quidem Confessio Tironis Prosperi, quam primum Jac. Sirmondus publicavit anno 1619, ex Bibliotheca Vaticana, post Eugenii et Dracontii carmina; at in qua vix aliquid deprehendere licet Prosperi stylo satis simile, aut ejus famæ valde consentaneum, pro qua illi asserenda multum sollicitudinis impendi debeat. » Qua in re Antelmio omnino assentitur celeberrimus doctissimusque auctor Bibliothecæ novæ Scriptorum Ecclesiasticorum, parte secunda tomi tertii, qui est de Scriptoribus quinti Ecclesiæ sæculi, pag. 451, De Prospero, ubi illam Confessionem vocat, Opus nullius momenti, et tanto Patre indignum. Alius tamen vir ecclesiasticorum monumentorum peritissimus scriptor, de hac opella paulo meliora sentiens, satis eleganter scriptum opus judicat, ut magno Prospero tribuatur: nec tamen aliquid certi hac in re statuens, cum libelli sequentis auctoritatem non audeat penitus rejicere, nec illum vult etiam pro indubitato Prosperi nostri fetu admittere. In tam diverso sapientissimorum criticorum judicio, multo minus licuit nobis quidquam, quasi pro indubitato, decernere, sed cautius fore visum est si hanc elucubrationem dubiis Prosperi operibus, non tamen certo suppositis, accenseremus.

CONFESSIO

Quæ dicitur

S. PROSPERI AQUITANI.

769 Nato mihi quondam sub lege peccati, et transfusa in me a parentibus ^a ordinaria mortis conditione captivo; ne longo ferocis Domini jure detinerer, inter ipsa me vitæ initia, misericors et miserator Domine, liberasti. Ante inveni tyrannicidam, ^b quam experirer tyrannum: et prius adeptus

^a Ms. Joliensis, *ordinariæ mortis*.

^b Ms. Joliensis hæc addit, *quam experirer tyrannum; et prius adeptus sum redemptionem, quam in-*

sum redemptionem, quam intelligerem servitutem. Querantur qui volunt de salutis suæ celeritate; ad excusationem violatæ regenerationis, rudem ætatem et imprudentes causentur annos: mihi semper adorabitur velox dignatio, et ^c properata clementia. Nam velut ignaro mihi hoc unum profuisse intelligerem servitutem.

^c Sic corrigimus ex ms. Joliensi. Editi, *præparata*.

ligo, quod licet ego a donis tuis recesserim, in me A tamen tua dona manserunt. Renatus itaque in Christo Jesu per Spiritum sanctum tuum, hæres ascriptus, filius nuncupatus, nihil minus quam senior frater accepi. Quin etiam remisso legalis observantiæ onere, initiatus a gratia, non de Jacob, sed de Esau, Israel tuus factus sum. Felix profecto, si acceptam substantiam, non dicam multiplicatam, sed integram, vel otiosa innocentia, si non operante servassem. Sed, heu me miserum! relicta Patris domo, abii in voluntarium desertor exsilium; et duce vitiorum omnium multitudine, intima quæque Ægypti per spatiosorum itinerum proclivia deceptus intravi. Illic attrita decoris stola, et nobilitatis veste corrupta, inopem me, et paternorum decoctorem honorum, subdoli comites, infideles amici, sub hasta mortis et auctione peccati cupidissimis licitatoribus vendiderunt. Sub quorum longo et gravi confectus imperio, in Babyloniorum etiam jura transivi. Ibi cum per innumeras sævissimarum dominationum vicissitudines, non a subjectione corporis, sed animæ sudore servirem, et dignis confusus officiis, 770 pejore quotidie status mei conditione turbarer; subtraxi me, quantum ab instantibus dominis licuit, in occultum spiritus cordisque secretum: et apprehenso cujusdam sanctarum Scripturarum volumine, quid mihi adhuc spei superesset inspexi: ac multo perfusus imbre lacrymarum, Quo-

^a Editiones, in subjectione. Ms. Jol. caret præpositione.

usque, inquam, dominabuntur mihi qui me oderunt? Quamdiu inimicis meis serviam? Istis quidem ipse me dedi, et per lethiferas voluptates pretium meæ perditionis accepi: sed pacisci de me meo jure non potui; habebam enim dominum, et meus non eram. Scio enim me ejus redemptum sanguine, cui cælestia, et terrena, et inferna subjecta sunt. Quid i tunc mecum est, quorum commercium mors est? Revertar ad eum qui me emit ad vitam. Ac ne me revertendi moreur facultas, quia in medio gentis alienæ sum, et regni sui limites barbarus dispositus servat excubiis; bene est, quod redemptorem meum tenentem omnia, loca non tenent. Præsens cœlis, inferis adest, totus in abyssis est, totus in terris: non itinere adeundus, non navigatione quærendus est. Ipsum in Jerusalem reliquimus, ipsum in Ægypto prætermisimus, ipsum inter Babylonios non videmus. Sed quæramus, et apparebit; pulsemus, et aperiet; petamus, et tribuet. Verum, heu me miserum! erubesco quia nudus sum, et nihil habens quo membrorum meorum inhonesta circumtegam; obcœnæ egestatis dedecore confundor: tum quo ore, quæve conscientia, tantæ familiæ oculos et tanti Patris subibo conspectum? quasi vero tolerabilius judicium sit accusatis quam confessis, reis contumacibus quam supplicibus, exhibitis quam reversis. Habeat quantaslibet crucis ignominia cæ pœnitentiæ, levior erit ignis verecundiæ quam gehennæ.

^b Ms. Joliensis, servet.

^c Ms. Joliensis, pœnitentiæ.

ADMONITIO DE POEMATE CONJUGIS AD UXOREM.

Carmen Anacreonticon ad uxorem, quo ipsius auctor uxorem suam hortatur ut se totam Deo dedicet, non quidem inter subditiia falsoque titulo ascripta Prospero, sed nec inter certa et indubitata ejus opera censi posse jam ab aliis est animadversum. Unde dubiis accenseri debere judicavimus. Est certe vere dubitandi locus an sit Prosperi. Nam Rosweyodus, vir eruditionis non vulgaris, Prospero, sub cuius nomine legebatur alias, opus istud abjudicavit, et S. Paulino Nolano, in ejus Operum recensione, ascripsit, cognita utique causa, ut videtur. Sed refragatur omnino doctus juxta atque accuratus ejusdem Paulini Operum novissimus editor et scholiastes tom. II, Dissert. 6, ubi etsi fateatur hoc carmen ad stylum Paulini Nolani et sermonem in pluribus poematum locis satis accedere, lectore in judicem assumpto, tamen asserere non dubitat poema istud, licet egregium et jucundissimum, aliis tamen Paulini carminibus suavius et liberius fluere. Tu n hæc subjungit: « At quod istud carmen Paulino potest abjudicare, illud nempe est, quod universum orbem in ea generali eversione rerum et perturbatione describit quam expertum est anno 407 Occidentis imperium. Verum Paulino tunc temporis non necesse fuit ut se et uxorem ad Christianam vitam hortaretur, et designaret quomodo facultatibus suis uterentur. Arbogastus maximas in Occidente turbas fecit, cum anno 392, 15 Maii die, juniorem Valentinianum strangulari jussit, et diadema Eugenio imposuit. At illud carmen hoc non adumbrat. » Hactenus Paulini illustrator, qui quidem apposite observat quibus temporibus imperium Romanum tantis infestationibus premebatur et agitabatur, necesse non fuisse Paulino Therasiam sanctissimam conjugem ad similia adhortari, cum illa dudum ut sponsi imitatrix Christianæ perfectionis iter fuisset ingressa, nisi forte et currentem quandoque monere non inutile quis dixerit.

Hinc etiam prohiberi se testatur idem auctor ne carmen illud Paulino assignet, quod, inquit, in quatuor mss. codicibus Prospero tribuatur, in nullis Paulino, cujus historiæ prorsus non respondet. Quod certe tam grave est, ut Paulini setum agnoscere in illo non audeat. Quo postremo quatuor mss. non a se risorum testimonio Antelmii in Dissertat. 9 in Opera Leonis et Prosperi quintum adjungit quem præ manibus habuit optimæ notæ ante annos 800, ut judicabat, exaratum, quem ex Massiliensi civitate, ubi clarior et charior Prosperi memoria, in Aquensem, quo tum debebat, transmissum et in amplissimi senatoris Thomassini bibliotheca reservatum, sibi illuc adveniendi manere non potuisse incognitum testatur: verum ab hujus copiosæ bibliothecæ possessore cum multis et præ multis, inter plura adjumenta, dicit a se susceptum. Porro talis codex non nisi Prosperi epigrammata continebat, quibus sententiæ ab eo excerptæ præponuntur. In hoc post epigramma 97 de cohibenda ira, etc., hoc versu desinens,

Crescere non cupiens perdit adepta tepens,

immediate subjungitur, metrum Anacreonticon, ab his verbis Age jam precor mearum, ad hæc, Quibus occipere animas fuit voluptas. Atque hic explicantur versus, simulque cum pagina et codex totus cum his verbis, Finit liber. Desiderantur itaque in hoc codice quæ ab aliis exhibentur hexametra pentametris intermixta, iam-bis istis coherenti conceptuum serie ingeniose illigata. Quæ consuetudo non extranea est Prospero, qui carmen de Ingratis omnium celeberrimum duplici versuum serie variasse agnoscitur; aliter enim in prologo quam in poemate cecinit.